

แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

นายจิระพันธ์ โลกพราน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและผังเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-035-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT GUIDLINE OF KHOK SOMRONG URBAN COUNTRY, LOP BURI PROVINCE

Mr. Jiraphan Kokphran

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Urban and Regional Planning

Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-035-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี
โดย นายจิระพันธ์ โศภพราน
ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง สาขา การวางผังเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรภณ โศภิชร์ เมฆวิเชียร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นพรัตน์ ตาปานานท์)

.....กรรมการ
(ดร.ประพนธ์ วงศ์วิเชียร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จิระพันธ์ โคกพราน = แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี

(DEVELOPMENT SUIDE - LINE OF KHOKSOM - RONG URBAN COUNTRY, LOPBURI PROVINCE)

อ. ที่ปรึกษา : รศ. จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์ : 162 หน้า ISBN : 974 - 634 - 035 - 2

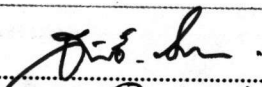
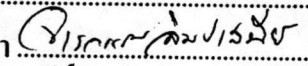
วัตถุประสงค์งานวิจัยนี้คือ 1.) ศึกษาวิวัฒนาการในอดีตและปัจจุบันเกี่ยวกับกายภาพ สังคม ของชุมชนเมืองโคกสำโรง 2.) ศึกษาระบบชุมชน 3.) ศึกษาปัญหาหลักของการพัฒนา 4.) ส่งเสริมแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง

ในการศึกษาหลักนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยระดับที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ระบบชุมชนจำนวน 10 แห่ง ในรัศมี 35 กิโลเมตร จากชุมชนเมืองโคกสำโรง ระดับที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา การพัฒนา บทบาท และศักยภาพการพัฒนา ของชุมชนเมืองโคกสำโรง จากผลการศึกษาพบว่า ระบบชุมชนของชุมชนเมืองโคกสำโรงอยู่ในลำดับความสำคัญที่ 2 ต่ำกว่าชุมชนเมืองลพบุรีและที่เทียบเท่ากับชุมชนเมืองบ้านหมี่ ในส่วนของพื้นที่เมือง การใช้ที่ดินมีการเพิ่มขึ้นในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านที่อยู่อาศัยมีการเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.4 ต่อปี

ชุมชนเมืองโคกสำโรงจะมีการขยายตัวด้านที่อยู่อาศัยออกมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และรอบ ๆ ทำให้เกิดการบริการด้านโครงสร้างขั้นพื้นฐานไม่ทั่วถึงพื้นที่ โดยเฉพาะถนน น้ำ และ โรงพยาบาลเป็นต้น

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง ควรจะพัฒนาโครงสร้างบริการขั้นพื้นฐานเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงข่ายถนน น้ำประปา ทั้งขยายเขตเทศบาลออกไปครอบคลุมพื้นที่เมืองในด้านทิศใต้ ส่งเสริมอุตสาหกรรม ต่อดรถยนต์ และส่งเสริมชุมชนให้เป็นศูนย์ตลาดกลางเพื่อการเกษตร.

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางผังเมือง
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C535191 : MAJOR URBAN PLANNING
KEY WORD: COMMUNITY SYSTEM / POTENTIAL OF THE AREA
JIRAPHAN KHOKPRAN : DEVELOPMENT GUIDE - LINE OF KHOKSOM - RONG, LOPBURI
PROVINCE THESIS ADVISOR : ASS. PROF. CHARUVAN LIMPASANEE 162 PP. ISEN : 994-634-035-2

The objective of this research are : 1) to study past and present characteristic concerning of physical, social and economic conditions of Khoksom - rong Urban Country. 2) to study urban community systems of Khoksom - rong Urban Country and surround urban Communities. 3) to study its problems trends of development. 4) to adocate the ways to solve the problems and the suitable ways in developing Khoksom - rong Urban Country.

The main study of this thesis are clorsified into two the levels. First level to analyse the community systems of ten urban communities where locate 35 Kilometres from Khoksom - rong Urban Country. The second level to analyses its problems development, role and peatential of development.

The results of the study could be summerarized as the follow : The community system level is found that Khoksom - rong Urban Country built - up area is found that the landuse area have gradual increased 2.4 percent per year .

It found that Khoksom - rong Urban Country residential area is exfended into the outer of southern - west of Khoksom - rong Urban Country boundary where the social infrastructure services can not be overall distributed, especially in road, water supply and health - care, etc.

Therefore, the development guidelines of Khoksom - rong Urban Country should be specific on primary development on infrastructure, especially, road network ; extension of Khoksom - rong Urban Country boundary to the southern direction ; promation of auto - mobil part industry and agricultural market center.

ภาควิชา.....การวางแผนภาคและเมือง.....

สาขาวิชา.....การวางผังเมือง.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....Charuvan Limpasanee.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จด้วยดีโดยได้รับความช่วยเหลือจากท่าน รองศาสตราจารย์
จาวรธรรม ลิ้มปเสนีย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และ
ความห่วงใยในการทำวิทยานิพนธ์ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์
ประสาทวิชาความรู้ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และเป็นแนวทางประกอบ
อาชีพในอนาคต

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิวัฒนา ธาดานิติ ฬี ๆ กรมการเมืองและเจ้า
หน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานเทศบาลตำบลโคกสำโรง ที่อนุเคราะห์ข้อมูล
ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่สังศักดิ์ มุกดาสนิท ที่เอื้อเฟื้อที่พักตลอดการทำวิทยานิพนธ์คุณกำธร กันตังษ์
ที่เอื้อเฟื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ พี่เมืองรุ่ง 6-18
รวมทั้งเพื่อน กฟผ. ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ-คุณแม่ และพี่ ๆ ทุกคน ซึ่งได้รับการ
สนับสนุนด้านการเงิน กำลังใจและความห่วงใย แก่ข้าพเจ้าเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

จิระพันธ์ โศภพราน

เมษายน 2539

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ท
สารบัญแผนที่	ด
สารบัญรูปภาพ	ธ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	3
ขั้นตอนการศึกษา	4
ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 รูปแบบของเมือง	6
2.2 การขยายตัวของเมือง	11
2.3 การพัฒนาและการวางแผนพัฒนาระดับเมือง	16

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3	ระบบชุมชนของของจังหวัดลพบุรีและพื้นที่ใกล้เคียง	19
	3.1 หลักเกณฑ์การวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของชุมชน	20
	3.1.1 การกำหนดปัจจัย	20
	3.1.2 การกำหนดค่าคะแนน.....	22
	3.1.3 การกำหนดค่าน้ำหนัก	35
	3.2 บทบาทและหน้าที่ของชุมชนเมืองในพื้นที่ศึกษา	39
	3.3 สรุประบบชุมชน	42
บทที่ 4	สภาพทั่วไปของชุมชนเมืองโคกสำโรง	44
	4.1 ประวัติความเป็นมา	44
	4.2 ลักษณะทางกายภาพ	46
	4.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	46
	4.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ	48
	4.2.3. การคมนาคมขนส่ง	50
	4.4.4. สาธารณูปโภค	60
	4.4 5. สาธารณูปการ	65
	4.3 ลักษณะประชากร	72
	4.3.1. จำนวนประชากร	72
	4.3.2. การเปลี่ยนแปลง.....	74
	4.3.3. การคาดการณ์ประชากร	74
	4.4 ลักษณะเศรษฐกิจ	75
	4.4.1. ลักษณะเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรม	76
	4.4.2. ลักษณะเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม	77

4.4.3.	ลักษณะเศรษฐกิจด้านการค้าและบริการ	82
4.5	ลักษณะสังคมและวัฒนธรรม	84
4.6	การขยายตัวของชุมชนเมืองโคกสำโรง	87
4.6.1.	การขยายตัวของชุมชนในอดีต (ปี2516)	87
4.6.2.	การขยายตัวของชุมชนในปัจจุบัน (ปี2537)	90
4.6.3.	สรุปการขยายตัวและรูปแบบของชุมชนเมืองโคกสำโรง..	94
4.7	ลักษณะการใช้ที่ดินของชุมชนเมืองโคกสำโรง	95
4.7.1.	ลักษณะการใช้ที่ดิน ปี 2531	96
4.7.2.	ลักษณะการใช้ที่ดิน ปี 2537	101
4.7.3.	การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเปรียบเทียบ ปี 2531-2537	106
4.8	โครงการที่มีผลกระทบต่อการเติบโตของชุมชน	111
บทที่ 5	ศักยภาพและแนวทางการพัฒนา	116
5.1	บทบาทและการเชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียง	116
5.2	ปัญหาของชุมชน	131
5.3	ศักยภาพของชุมชน	134
5.4	แนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง	139
บทที่ 6	สรุปและเสนอแนะ	151
6.1	สรุปผลการศึกษา	151
6.2	ข้อเสนอแนะ	155
รายการอ้างอิง	156
ภาคผนวก	160
ประวัติผู้เขียน	162

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1	ลักษณะทางกายภาพของชุมชนเมืองในพื้นที่ศึกษา 23
3.2	ลักษณะประชากรและเศรษฐกิจของชุมชนเมืองในพื้นที่ศึกษา ปี 2531-2536 ... 25
3.3	การให้บริการสังคมด้านการศึกษาและสาธารณสุขปี 2536 26
3.4	ลักษณะคะแนนของปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้วิเคราะห์ชุมชนในพื้นที่ศึกษา 34
3.5	การให้ค่าถ่วงน้ำหนักและจัดลำดับความสำคัญของชุมชนเมืองในพื้นที่ศึกษา 37
4.1	รถโดยสารประจำทางระหว่างชุมชนเมืองโคกสำโรงกับต่างจังหวัด 56
4.2	รถโดยสารขนาดเล็กประจำทางระหว่างชุมชนเมืองโคกสำโรงกับชุมชนใกล้เคียง ภายในจังหวัดลพบุรี 57
4.3	จำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลง 72
4.4	การคาดการณ์ประชากรในพื้นที่ศึกษาระหว่างปี 2528-2547 73
4.5	ประเภทอุตสาหกรรมในชุมชนเมืองโคกสำโรง 80
4.6	จำนวนคนงานกับขนาดโรงงานอุตสาหกรรม ในปี 2531-2537 81
4.7	ประเภทการค้าและบริการของชุมชนเมืองโคกสำโรง 83
4.8	การใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษา ปี 2531-2537 99
5.1	ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยกับจุดประสงค์การเข้ามาในชุมชนเมืองโคกสำโรง. 120
5.2	ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยกับประเภทสินค้าที่เข้ามาใช้บริการ 122
5.3	ความสัมพันธ์ระหว่างที่อยู่อาศัยกับช่วงเวลาที่เข้ามาใช้บริการ 124
5.4	แสดงแหล่งที่มาของผู้เข้ามาใช้บริการในชุมชนเมืองโคกสำโรง 126
5.5	ปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงสุดของชุมชนเมืองโคกสำโรงจากผลการศึกษาในบทที่ 3 ... 135
5.6	สรุปข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา 149

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1.1	ขั้นตอนการศึกษา 6
3.1	กลุ่มชุมชนเมืองตามค่าคะแนน ในการจัดลำดับความสำคัญของชุมชน 37
5.1	อัตราส่วนผู้เข้ามาในแหล่งบริการของชุมชนเมืองโคกสำโรง 121
5.2	อัตราส่วนการเข้ามาในแหล่งบริการ 121
5.3	อัตราส่วนการเข้ามาใช้บริการสินค้าประเภทต่าง ๆ ในแหล่งบริการทั้ง 3 แห่ง. 123
5.4	อัตราส่วนความต้องการสินค้าประเภทต่าง ๆ รวมของเข้ามาใช้บริการ 123
5.5	อัตราส่วนช่วงเวลาที่ผ่านมาในชุมชนเมืองโคกสำโรงของย่านบริการแต่ละแห่ง . 125

สารบัญแนบที่

แนบที่		หน้า
3.1	พื้นที่ศึกษาระบบชุมชนในรัศมี 35 กิโลเมตร	21
3.2	ลำดับชุมชน	41
4.1	ขอบเขตพื้นที่ศึกษา	47
4.2	ลักษณะภูมิประเทศชุมชนเมืองโคกสำโรง	49
4.3	โครงข่ายการคมนาคมของชุมชนเมืองโคกสำโรง	52
4.4	สถานีขนส่ง	34
4.5	ปริมาณการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วน	59
4.6	พื้นที่ให้บริการน้ำประปาของชุมชนเมืองโคกสำโรง	61
4.7	ขนาดและทิศทางการระบายน้ำ	64
4.8	ที่ตั้งโรงเรียนในชุมชนเมืองโคกสำโรง	66
4.9	ที่ตั้งศาสนสถานในชุมชนเมืองโคกสำโรง	69
4.10	ที่ตั้งสาขาธนาคาร	71
4.11	ที่ตั้งกิจกรรมอุตสาหกรรม	78
4.12	การขยายตัวของชุมชนเมืองโคกสำโรง ปี 2516 - 2537	88
4.13	ทิศทางและพื้นที่ที่มีการขยายตัวของเมือง.....	100
4.14	การใช้ที่ดิน ปี 2531	106
4.15	การใช้ที่ดิน ปี 2537	112
4.16	โครงการที่มีผลต่อการเติบโตของชุมชน	114
4.17	ที่ตั้งโครงการพัฒนาที่ดินของเอกชนในชุมชนเมืองโคกสำโรง	118

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า
2.1 แสดงรูปภาพของเมือง	10
2.2 แสดงรูปแบบการขยายตัวของเมือง	16